

Universitatea Babeş–Bolyai, Cluj–Napoca

Facultatea de Istorie și Filosofie

Domeniul: Filosofie; Specializarea: Filosofie (linia de studiu maghiară)

Anul universitar: 2008-2009

Semestrul I.

I. Általános információk az előadásokról, szemináriumokról, szak- vagy laborgyakorlatokról

Tantárgy neve: BEVEZETÉS A SZOCIOLÓGIÁBA
INTRODUCERE IN SOCIOLOGIE

Kódszám: HFM2811

Tantárgy tantervi besorolása: választható

Kreditszám: 4

Óraszám: 2 óra előadás x 14 hét = 28 óra

Végső értékelési forma: kollokvium

Helyszín: Szociológia Kar

Órarend: órarend szerint

II. Az előadás, szeminárium, szak- vagy laborgyakorlat titulás oktatója

Név, tudományos fokozat: dr. Horváth István egyetemi docens

Elérhetőség (e-mail cím, telefonszám): ihorvath66@yahoo.com

Fogadási óra:

III. A tantárgy leírása

Célkitűzések: A tantárgy célja: dióhéjban átekinteni a szociológia főbb témáit, meghatározó szakfogalmait bemutatni a szociológiai szemléletmód sajátosságait.

Tartalom: A szociológiai szemléletmód fontosabb vonásainak és néhány szociológiai alapfogalomnak a bemutatása.

Szakértelem:

a) Kognitív szakértelem: A tantárgy hallgatását követően a hallgatók képesek lesznek kb. 150 szociológiai alapfogalom adekvát használatára; röviden felvázolni a szociológia főbb témaköreit és az ezen témakörökön belül felvetett főbb problémákat.

b) Applikatív szakértelem: A tantárgy hallgatását követően a hallgatók képesek lesznek a különböző témák kapcsán felvetődő szociológiai jellegű empirikus adatokat értelmezni és fogalmi nyelven elemezni; felismerni a szociológiai szemléletmódot és alapszinten kritikusán viszonyulni a közgondolkodás néhány tipikusnak mondható gondolatvitéléhez.

Módszerek: néhány középszintű elmélet alkalmazása.

IV. Kötelező könyvészet

Andorka R. (1997) Bevezetés a szociológiába Budapest: Osiris Kiadó.

Babbie, E. (1999) A társadalomtudományi kutatás gyakorlata Budapest: Balassi Kiadó.

Boudon R. et ali. (1998) Szociológiai lexikon Budapest: Corvina

Giddens, A. (1997) Szociológia Budapest: Osiris Kiadó

Felkai Gábor et ali. (1999) A szociológia kialakulása, Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó

Kolosi T. (2000) A terhes babbapiskóta Budapest: Osiris Kiadó

Somali P. (1997) Szocializáció Budapest: Corvina.

V. A tantárgy oktatása során használt eszköztár: szakkönyvek, szemléltető eszközök.

VI. Az előadások, szemináriumok, részfelmérések/parciális vizsgák, elvégzendő feladatok részletes terve/beosztása

1 óra

A szociológia partikuáris szemléletmódja és meghatározása.

Kulcsfogalmak: köztudat, empiria, módszertan mérés, kritikai viszonyulás, metafizikai kérdésfelvetés, tény- és értékítélet.

Könyvészet:

Andorka R. (1997) *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó. pp. 31-33, 36, 40-44,

Giddens, A. (1997) *Szociológia*. Budapest: Osiris Kiadó, pp. 40-45

Somlai, P. (1997) *Szocializáció*. Budapest: Corvina, pp. 74-76.

Babbie, E (1999) *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó, pp. 37-47.

Némedi D. (2000) Az értékmentesség elve a szociológiában. in u.ő. *Társadalomelmélet – elmélettörténet*. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, pp. 147-170.

2. óra

A szociológia kialakulása.

Kulcsfogalmak: modernizáció, felvilágosodás, industrializáció, urbanizáció, Auguste Comte

Könyvészet:

Giddens, A. (1997) *Szociológia*. Budapest: Osiris Kiadó, pp. 79-81, 612-616

Némedi D. (1999) Auguste Comte: A szociológia megalapítója? in Felkai Gábor et al. *A szociológia kialakulása*. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, pp. 224-250.

Somlai P. (1999) A szociológia születése a tizenkilencedik században. in Felkai et al. pp. 13-21.

Cameron, R. (1994) *A világgazdaság rövid története a kőkorszaktól napjainkig*. Maecenas Könyvkiadó, pp. 203-216, 230-234, 241-243, 249-257.

3. óra

A kultúra szociológiai fogalma.

Kulcsfogalmak: kultúra, szubkultúra, kulturális pluralizmus, norma, érték, internalizálás, kulturális relativizmus, etnocentrizmus, szükséglet, etnometodológia, tárgyi kultúra, tudásszociológia, kulturális hierarchiák, magas kultúra, tömegkultúra.

Könyvészet:

Giddens, A. (1997) *Szociológia*. Budapest: Osiris Kiadó p. 61-62, 65-69

Andorka R. (1997) *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó pp. 487-494

Losonczy Á. (1977) *Az életmód az időben, a tárgyokban és az értékekben*. Budapest: Gondolat, pp. 448-463

Bourdieu P. (1978) A legitimitások hierarchiája. in u.ő. *A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése*. Budapest: Gondolat, pp. 129-135

Gans, Herbert J. (2003) Népszerű kultúra és magaskultúra. in Wessely Anna szerk.: *A kultúra szociológiája*. Budapest: Osiris-Láthatatlan Kollégium, pp. 114-149.

4-5. óra

Társadalmi életkorok és szocializáció.

Kulcsszavak: társadalmi- biológiai életkor, életciklus, életszakasz, modellkövetés, szociális kompetenciák, internalizáció, primér szekundér szocializáció, primér szekundér csoportok, reszocializáció, rendszerintegráció, szocializációs ágensek, kortárscsoport, iskola és rejtett tanterv

Könyvészet:

Giddens, A. (1997) *Szociológia*. Budapest: Osiris Kiadó pp. 101-109, 418-421

Andorka R. (1997) *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó pp. 302-303, 306-308, 311-312, 358-359, 361, 377-378, 380-386

Mortimer, Jeylan T./ Simmons, Roberta G (1978) Adult Socialization. in *Annual Review of Sociology* Vol. 4, pp. 421-454

Somlai Péter. 1997. *Szocializáció*. Budapest: Corvina, pp. 22-30, 55-70, 74-76, 94-103, 114-123, 154-160.

6. óra

Társadalmi differenciáció, társadalomszerkezet és társadalmi integráció.

Kulcsszavak: munkamegosztás, gazdasági szerkezet (primér, szekundér, terciér szektor), agrártársadalom, ipari és posztindusztriális társadalom, társadalmi pozíciók, társadalomszerkezet, státus (szerzett és örökölt), meritokrácia, szerep, szerepkészlet, szepek komplexum, szerepkonfliktus

Könyvészet:

Andorka R. (1997) *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó, pp. 151-154

Giddens, A. (1997) *Szociológia*. Budapest: Osiris Kiadó, pp. 70-83, 465-473, 507-518

Csepeli Gy. (1997) *Szociálpszichológia*. Budapest: Osiris Kiadó, pp.189-211

Cameron, R. (1994) *A világgazdaság rövid története*. Maceanas Kiadó pp. 45-67.

7-8. óra

Társadalmi egyenlőtlenség és rétegződés.

Kulcsszavak: presztízs hatalom, a rétegződés történelmi rendszerei (rabszolgaság, rendi társadalom, kasztrendszer, osztálytársadalmak), elméletek a rétegződésről (konfliktuselméletek, funkcionalizmus), egy és többdimenziós rétegződési modellek (Marx és Weber, a Bourdieu féle tőketípusok), jövedelem szerinti osztályok (decilisek, kvintislisek), foglalkozás szerinti osztályok

Könyvészet:

Giddens, A. (1997) *Szociológia*. Budapest: Osiris Kiadó, pp. 222-229

Andorka R. (1997) *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó, pp.156-172

Kolosi T. (2000) A terhes babapiskóta. Budapest: Osiris Kiadó, pp. 48-61.

Wehler, H.U. 2001 Pierre Bourdieu. Az életmű magva. in *Replika 2001* (Tavaszi-Nyár), pp. 254-260.

9. óra

Szegénység.

Kulcsfogalmak: szegénység meghatározásai (populáris, köztudati, intézményes), abszolút - reaktív szegénység, objektív-szubjektív szegénység, matrieriális - relacionális vonzata a szegénységnek, relatív és abszolút depriváció, marginalitás.

Könyvészet:

Giddens, A. (1997) *Szociológia*. Budapest: Osiris Kiadó, pp. 249-252

Andorka R. (1997) *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó, pp. 119-125

Péter, L. (2006) *Vázlatok a szegénység szociológiájához*. Kolozsvár: Presa Universitară Clujeană, pp.142-150.

10. óra

Társadalmi mobilitás.

Kulcsfogalmak: társadalmi és földrajzi mobilitás (migráció), belső - külső (nemzetközi) migráció, ideiglenes - állandó migráció, urbanizáció - ruralizáció, vertikális - horizontális társadalmi mobilitás, intragenerációs és intergenerációs mobilitás, strukturális mobilitás, kilépési - belépési mobilitási arányszámok.

Könyvészet:

Giddens, A. (1997) *Szociológia*. Budapest: Osiris Kiadó; 244-249.

Andorka R. (1997) *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó; 220-228, 232-242, 256-263.

11. óra

Gazdaság-szociológiai alapfogalmak.

Kulcsfogalmak: cseretípusok (reciprocitás, redisztribúció és piac), formális és informális gazdaság, fekete gazdaság, második gazdaság, bürokratikus szervezetek, munkaerőpiac, a munkaviszonyok informalizációja

Könyvészet:

Giddens, A. (1997) *Szociológia*. Budapest: Osiris Kiadó; pp. 489-490,

Andorka R. (1997) *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó, pp. 404-407, 410-411, 412-413,

Polányi Károly (1989) *A gazdaság mint intézményesített folyamat*. in Czákó Á., Gyenei M., Lengyel Gy. *Gazdaság-szociológiai tanulmányok*. Aula kiadó, pp. 11- 24.

12. óra

Társadalmi ellenőrzés és deviancia.

Kulcsfogalmak: magatartásminták, szankciók, szankciótípusok, formális és informális ellenőrzés, közvélemény nyomása, stigma, deviancia, deviáns viselkedés relativitása, szubkulturális deviancia, szociopaták, anómia, minősítési elmélet

Könyvészet:

Andorka R. (1997) *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó, pp. 511-545

Goffman, E. (1998) Stigma és szociális identitás. in Erős Ferenc (szerk.) *Megismerés, előítélet, identitás*. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, pp. 263-295

Couson M. (1997[1992]) Devianța. in Boudon R. (szerk.) *Tratat de sociologie*. București: Humanitas, pp. 439-444.

13. óra

Etnicitás, kisebbségek

Kulcsfogalmak: faj, etnikum kisebbség-többség, sztereótipia, előítélet, diszkrimináció

Könyvészet:

Andorka R. (1997) *Bevezetés a szociológiába*. Budapest: Osiris Kiadó pp333-338, 341-343, 345-349.

14. óra

Ismétlés, tipikus tesztkérdések bemutatása és az elvárások tisztázása

VII. Felmérés/értékelés módja (az osztályozásban való részaránya %-ban)

A félév folyamán: előadások, könyvészet anyagából írt felmérés - 30%

A félév végén (vizsgaszesszióban): a vizsgaszesszióban írt teszt az előadott, megbeszélte, illetve az előadásjegyzeteken feltüntetett kötelező könyvészetben foglalt anyag alapján - 70%

VIII. Szervezési részletek, kivételes esetek kezelése

Jelenlét: az előadások 70%-án ajánlatos.

Vizsgafeltételek: részvétel az előadásokon.

Pótlási lehetőségek: könyvészeti jegyzetek bemutatása.

Plagizálás, vizsgán való csalás következményei: kizárás a vizsgáról.

Óvások megoldása: a teszt kiértékelése a hallgató jelenlétében.

IX. Választható/opcionális könyvészet

Tanszékvezető/Magyar tagozatfelelős:

Egyetemi oktató:
